

Valtiovarainvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi tulotietojärjestelmästä annetun lain, verotusmenettelystä annetun lain 15 §:n ja tuloverolain 64 §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi tulotietojärjestelmästä annetun lain, verotusmenettelystä annetun lain 15 §:n ja tuloverolain 64 §:n muuttamisesta (HE 78/2019 vp): Asia on saapunut valtiovarainvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Jaostovalmistelu

Asia on valmisteltu valtiovarainvaliokunnan verojaostossa.

Asiantuntijat

Verojaosto on kuullut:

- lainsäädäntöneuvos Jukka Vanhanen, valtiovarainministeriö
- hankepääällikkö Arto Leinonen, valtiovarainministeriö
- ylitarkastaja Sari Wulff, Verohallinto
- ylitarkastaja Markus Kautto, Verohallinto
- johtava asiantuntija Mia Keskinen, Verohallinto
- lakimies Anniina Alaluusua-Listola, Eläketurvakeskus
- järjestöpääällikkö Rainer Anttila, Suomen Olympiakomitea
- johtava asiantuntija Eija Männistö, Suomen Taloushallintoliitto ry
- veroasiantuntija Laura Kurki, Suomen Yrittäjät ry
- lakiasiain johtaja Vesa Korpela, Veronmaksajain Keskusliitto ry

Verojaosto on saanut kirjallisen lausunnon:

- sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö
- Suomen Kuntaliitto
- Vakuutuskeskus
- Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- Keskuskauppakamari
- Tapaturmavakuutuskeskus TVK
- Työllisyysrahasto
- Työttömyyskassojen Yhteisjärjestö ry

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2019 vp

Verojaosto on saanut ilmoituksen, ei lausuttavaa:

- Valtiokonttori
- Kansaneläkelaitos
- Finanssiala ry
- Työeläkevakuuttajat TELA ry

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi tulotietojärjestelmästä annettua lakia, verotusmenettelystä annettua lakia ja tuloverolakia.

Tulotietojärjestelmästä annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että tulorekisteriin talletettävien tietojen antamiselle säädettyjä määräaikoja pidennettäisiin luontoisetujen, palkkaennakoiden, verovapaiden kustannusten korvausten ja rekisteröidyn yhdistyksen maksamien enintään 200 euron määräisten kertasuoritusten osalta. Myöhästymismaksun määräämiselle säädettyä siirtymäaikaa pidennettäisiin vuodella siten, että myöhästymismaksua määrättäisiin pääsääntöisesti vasta 1 päivänä tammikuuta 2021 tai sen jälkeen maksettuja suorituksia koskevan ilmoituksen myöhästymisen perusteella. Lisäksi myöhästymismaksua koskevia säännöksiä tarkistettaisiin luontoisetuja koskevien ilmoitusten osalta.

Verotusmenettelystä annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että sivullisen tiedonantovelvollisuuden piiristä vapautettaisiin enintään 100 euron suuruiset muut kuin työ- tai palvelussuhteessa maksetut kilpailupalkinnot.

Tuloverolakia muutettaisiin siten, että työnantajalta saatu luontoisetu katsotaan sen verovuoden tuloksi, jonka aikana se on saatu vallintaan, tai seuraavan verovuoden tuloksi, jonka tuloksi luontoisetu on ilmoitettu. Muutosten tavoitteena on hallitusohjelman mukaisesti korjata tulorekisterin käyttöön otossa ilmenneitä ongelmia pienyritysten sekä kansalaisjärjestöjen ja kansalaistoiminnan hallinnollisen taakan helpottamiseksi.

Lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2020.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Valiokunta puoltaa esityksen hyväksymistä muutettuna. Muutos kohdistuisi arvoltaan vähäisten kilpailupalkintojen veronalaisuuteen. Muilta osin valiokunnalla ei ole huomautettavaa esityksestä. Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa esitystä on kannatettu laajasti.

Valiokunta pitää perusteltuna, että luontoisetuja koskevaa ilmoittamismenettelyä kevennetään siten, että niitä koskevaa erillistä ilmoitusta ei olisi annettava sillä perusteella, että samalta kuukaudelta maksetaan rahapalkkaa vasta seuraavan kuukauden aikana. Täten luontoisedun voisi ilmoittaa aina viimeistään seuraavan kuukauden viidentenä päivänä siitä riippumatta, missä vaiheessa rahapalkka on maksettu. Samoin työnantajien hallinnollista taakkaa kevennetään myös sillä, että luontoisedun voisi ilmoittaa sen kertymiskuukautta seuraavan kuukauden tuloksi, jos kertymäkuu-

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2019 vp

kaudelta maksetaan rahapalkkaa seuraavan kuukauden aikana. Luontoisetu on tyypillisesti työnantajan järjestämä ja kustantama tavara tai palvelu, jonka työnantaja luovuttaa palkansaajan käyttöön. Luontoisedussa palkansaaja saa vain käyttöoikeuden hyödykkeeseen.

Valiokunta pitää muutosta perusteluna, sillä se keventää työnantajien hallinnollista taakkaa aiheuttamatta merkittävää heikennystä tulorekisterin tietosisällölle tai verotettavan tulon oikea-aikaiselle jaksottumiselle. Valiokunta pitää perusteltuna, että luontoisedut ilmoitetaan tällaisessa tilanteessa yhdellä kertaa.

Vastaavalla tavalla niin sanottua palkkaennakkoa koskevaa ilmoittamismenettelyä ehdotetaan kevennettäväksi. Tieto palkkaennakosta voitaisiin ilmoittaa samassa yhteydessä kuin myöhemmin maksettava palkka, kun palkat maksetaan saman kalenterikuukauden aikana. Valiokunnan mielestä uudistus on tarpeen työnantajien hallinnollisen taakan keventämiseksi eikä se heikennä tulorekisterin tietosisältöä merkittävästi. Asiantuntijakuulemisessa muutosta on kannatettu laajasti.

Asiantuntijakuulemisessa on kannatettu myös kansalaistoiminnassa maksettujen vähäisten kertasuoritusten ilmoittamisajankohdan pidentämistä. Tätä on pidetty asiantuntijakuulemisessa tärkeänä, sillä usein vapaaehtoisvoimin hoidettu palkanmaksu ei tapahdu palkanlaskentajärjestelmissä ja viiden päivän ilmoittamisaika on koettu näissä tilanteissa kohtuuttoman lyhyeksi. Valiokunta pitää perusteltuna pidentää enintään 200 euron suuruisten kertasuoritusten ilmoittamisaikaa seuraavan kuukauden viidenteen päivään. Ehdotus ei valiokunnan mielestä vaikuta merkittävästi tulorekisterin reaaliaikaisuuteen, kun otetaan huomioon ehdotettu euroraja ja säännöksen rajattu soveltamisala.

Asiantuntijakuulemisessa on kuitenkin kiinnitetty huomioita tulorekisterin tavoitteeseen siitä, että se antaa mahdollisimman reaaliaikaisen ja kattavan tiedon henkilön tuloista. Tämä on tärkeää muun muassa etuuksia koskevassa päätöksenteossa. Valiokunnan mielestä esityksessä on onnistuneella tavalla huomioitu työnantajille kohdistuneen hallinnollisen taakan keventäminen ilman, että se merkittäväällä tavalla heikentäisi tulorekisterin tietosisältöä ja näin sen yhtä keskeistä tavoitetta.

Valiokunta puoltaa myöhästymismaksun määräämistä koskevan siirtymäajan pidentämistä vuodelle. Kun otetaan huomioon tulorekisterin käyttöönottoon liittyvät ongelmat ja viiveet sekä uudistuksen laajuus, on kohtuullista, että toimijoilla on riittävä aika uudistaa ilmoittamiseen liittyvät ohjelmistot ja toimintatavat.

Kilpailupalkintojen ilmoittamismenettelyn ja -rytmin muuttumisen on koettu aiheuttavan urheiluseuroissa ja erilaisessa harrastustoiminnassa merkittävää hallinnollista lisävaivaa aiemmin vallinneeseen tilanteeseen verrattuna. Esityksessä on ehdotettu, että pienet kilpailupalkinnot rajattaisiin tulorekisterin ilmoittamisvelvollisuuden ulkopuolelle. Kilpailun järjestäjä ei ilmoitaisi jatkossa enintään 100 euron arvoista raha- tai tavarapalkintoa rekisteriin Verohallinnolle välitettäväksi. Muutos tarkoittaisi käytännössä sitä, että kilpailupalkinnon saajan tulisi itse ilmoittaa saamansa enintään 100 euron arvoinen kilpailupalkinto omassa veroilmoituksessa.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2019 vp

Asiantuntijakuulemisessa tätä muutosta ei pidetty tarkoituksenmukaisena. Ehdotetussa sääntelyssä ilmoittamisvelvollisuus siirtyy kilpailun järjestäjältä usealle eri henkilölle itselleen, jota on pidetty ongelmallisena verotuksen tehokkuusperiaatteen valossa. Yhden ilmoituksen sijaan Verohallinto saisi useita ilmoituksia eri tahoilta.

Ilmoittamismenettelyä on pidetty tehokkuusperiaatteen valossa ongelmallisena myös sen johdosta, että vähäisiin kilpailupalkintoihin sisältyy tulonhankkimiskuluja, joiden selvittäminen ja verovalvonta on hankalaa ja tarpeettoman raskasta huomioiden palkinnon arvo. Täten verotettavan tulon määrää voidaan vähennysten jälkeen pitää erittäin vähäisenä alle 100 euron arvoisissa kilpailupalkinnoissa. On myös oletettavaa, että tällainen vähäinen kilpailupalkinto jää verotuksen ulkopuolelle tahattoman ilmoituspuutteen vuoksi. Verohallinnon resurssien kohdentamista tällaisten ilmoituspuutteiden valvontaan ei voida pitää tarkoituksenmukaisena.

Näiden syiden johdosta valiokunta ehdottaa, että kilpailusta saadut enintään 100 euron arvoiset raha- ja tavarapalkinnot ovat tietyissä tilanteissa saajalleen verovapaata tuloa. Muutosehdotuksella ei arvioida olevan vaikutusta verotuottoihin, kun huomioidaan ehdotettu euroraja ja tuloon kohdistuvat tulonhankkimiskulut sekä palkintojen rajallinen lukumäärä. Täten muutosehdotus ei aiheuta tarkistuksia talousarvioehdotuksen verotuottoarvioihin.

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

2. Laki tuloverolain muuttamisesta

84 a §. Kilpailupalkinnot. Valiokunta ehdottaa, että kilpailusta saadut enintään 100 euron arvoiset raha- ja tavarapalkinnot ovat saajalleen verovapaata tuloa, kun se ei ole ennakkoperintälaissa tarkoitettua palkkaa, työ- tai käyttökorvausta. Tuloa voitaisiin pitää verovapaana, jos verovuonna saatujen kilpailupalkintojen arvo on yhteensä enintään 100 euroa. Säännös tarkoittaisi käytännössä sitä, että kilpailupalkintojen arvon ylittäessä verovuonna 100 euroa palkinto olisi kokonaisuudessaan saajalleen veronalaista tuloa. Näin esimerkiksi 500 euron arvoinen kilpailupalkinto olisi saajalleen verotettavaa tuloa koko määrästä eikä vain 100 euroa ylittävältä osalta. Valiokunta ehdottaa, että säännös lisättäisiin tuloverolakiin ja sen uuteen 84 a §:ään.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Valtiovarainvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 78/2019 vp sisältyvän 1. ja 3. lakiehdotuksen.

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 78/2019 vp sisältyvän 2. lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2019 vp

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Laki

tulotietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tulotietojärjestelmästä annetun lain (53/2018) 9 §:n 1 momentin 1 kohta, 12 §:n 3, 4, 9 ja 14 momentti, 22 §:n 1 momentti ja 25 §:n 7 momentti,
sellaisena kuin niistä ovat 12 §:n 14 momentti ja 22 §:n 1 momentti laissa 176/2019, sekä
lisätään 12 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 179/2019, uusi 3 ja 4 momentti, jolloin muutettu 3 ja 4 momentti, nykyinen 5—8 momentti, muutettu 9 momentti, nykyinen 10—13 momentti ja muutettu 14 momentti siirtyvät 5—16 momentiksi, seuraavasti:

9 §

Tulotietojärjestelmään talletettavat muut tiedot

Tulotietojärjestelmään talletetaan tietojen oikeellisuuden varmistamiseksi ja muiden tässä laissa säädettyjen tehtävien suorittamiseksi seuraavat tiedot:

1) väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain (661/2009) 13 §:n 1—3, 16 ja 20—22 kohdassa tarkoitetut tiedot henkilöistä, joille on annettu suomalainen henkilötunnus, sekä tiedoissa tapahtuneet muutokset;

12 §

Tietojen antamisaika

Työsopimuslaissa (55/2001) tarkoitettua palkkaennakkoa koskevat tiedot voidaan antaa saman palkanmaksukauden myöhemmin maksettavaa palkkaa koskevien tietojen antamiselle säädettyssä määräajassa edellyttäen, että palkat maksetaan saman kalenterikuukauden aikana. Sama koskee sellaiselle johtavassa asemassa olevalle henkilölle sekä osakeyhtiön, kommandiittiyhtiön ja avoimen yhtiön sellaiselle osakkaalleen tai yhtiömiehelleen, joita ei pidetä maksajaan työsuhhteessa olevana, maksettua palkkaa. Jos palkanmaksukaudesta ei ole sovittu, palkanmaksukautena pidetään kalenterikuukautta.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2019 vp

Työnantajan antamia luontoisetuja koskevat tiedot on annettava kuukausittain viimeistään luontoisedun kertymiskuukaudelta seuraavan kalenterikuukauden viidentenä päivänä. Jos luontoisedun kertymiskuukaudelta kuitenkin maksetaan rahapalkkaa kertymiskuukaudelta seuraavan kalenterikuukauden aikana, voidaan luontoisetua koskevat tiedot antaa myös ilmoittamalla luontoisetu sen kertymiskuukaudelta seuraavan kalenterikuukauden tuloksi, jolloin tiedot on annettava viimeistään viimeksi mainittua kuukautta seuraavan kalenterikuukauden viidentenä päivänä.

Muita kuin 4 momentissa tarkoitettuja muuna kuin rahana annettuja etuja ja suorituksia koskevat tiedot on annettava kuukausittain viimeistään seuraavan kalenterikuukauden viidentenä päivänä, jos tulonsaajalle ei samassa yhteydessä makseta rahasuoritusta.

Työntekijän eläkelain 72 §:ssä tarkoitettua vakuutuspalkkaa ja julkisten alojen eläkelain 86 §:ssä tarkoitettua eläkkeen perusteena olevaa työansiota koskevat tiedot ulkomaantyöstä on annettava kuukausittain viimeistään työskentelyä seuraavan kalenterikuukauden viidentenä päivänä, kuitenkin viimeistään viidentenä päivänä sitä kalenterikuukautta seuraavan kalenterikuukauden alusta lukien, jonka aikana palkanmaksajan velvollisuus mainituissa lainkohdissa tarkoitettun palkan määrittämiseen on ilmennyt.

Edellä 6 §:n 2 momentin 20 ja 21 kohdassa sekä 3 momentin 6 kohdassa tarkoitettut tiedot on annettava kuukausittain viimeistään maksukuukautta seuraavan kalenterikuukauden viidentenä päivänä. Sama koskee verovapaita kustannusten korvauksia sekä rekisteröidyn yhdistyksen maksamia enintään 200 euron suuruisia kertasuorituksia koskevia tietoja.

Verohallinto voi määräyksellään pidentää 1—2, 4—5 ja 13 momentissa säädettyjä määräaikoja sellaisten 6 §:n 2 momentissa tarkoitettujen tietojen osalta, joiden antaminen mainittujen määräaikojen sisällä ei ole verotuksen toimittamisen ja verovalvonnan kannalta välttämätöntä.

22 §

Myöhästymismaksu

Verohallinto määrää suorituksen maksajan maksettavaksi myöhästymismaksun, jos 6 §:n 2—5 momentissa tarkoitettut tiedot tai niihin liittyvät 8 §:ssä tarkoitettut tiedot kalenterikuukauden aikana maksetuista suorituksista ilmoitetaan myöhemmin kuin maksupäivää seuraavan kalenterikuukauden kahdeksantena päivänä. Edellä 12 § 4 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa määräaika lasketaan sen kuukauden viimeisestä päivästä, jonka tuloksi luontoisetu on ilmoitettu.

25 §

Voimaantulo

Myöhästymismaksua määrätään ennen 1 päivää tammikuuta 2021 maksettuja suorituksia, annettuja etuja tai suoritettuja takaisinmaksuja koskevan ilmoituksen myöhästymisen perusteella vain, jos laiminlyönti osoittaa ilmeistä piittaamattomuutta velvollisuudesta ilmoittaa tietoja tulorekisteriin.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2019 vp

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Ennen lain voimaantuloa maksettuja suorituksia, annettuja luontoisetuja sekä muita muuna kuin rahana annettuja etuja ja suorituksia koskeviin tietoihin sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

2.

Laki

tuloverolain 64 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään tuloverolain (1535/1992) 64 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 504/2010 ja 1086/2014, uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyy 3 momentiksi ja 84 a §, seuraavasti:

64 §

Luontoisetu

Luontoisetu katsotaan sen verovuoden tuloksi, jonka aikana se on saatu vallintaan. Jos luontoisetu on kuitenkin tulotietojärjestelmästä annetun lain (53/2018) 12 §:n 4 momentissa tarkoitetulla tavalla ilmoitettu sen kertymiskuukautta seuraavan kuukauden tuloksi seuraavalle verovuodelle, katsotaan luontoisetu tämän seuraavan verovuoden tuloksi.

84 a §

Muut kilpailupalkinnot

Muu kuin 83 tai 84 §:ssä tarkoitettu kilpailupalkinto ei ole veronalaista tuloa, jos sitä ei voida pitää ennakoperintälaissa tarkoitettuna palkkana, työ- tai käyttökorvauksena ja verovuonna saatujen kilpailupalkintojen arvo on yhteensä enintään 100 euroa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Ennen lain voimaantuloa annettuihin luontoisetuihin sovelletaan kuitenkin tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

3.

Laki

verotusmenettelystä annetun lain 15 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään verotusmenettelystä annetun lain (1558/1995) 15 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 565/2004, 1156/2005, 1745/2009, 520//2010, 773/2012 ja 1093/2017, uusi 8 momentti, jolloin nykyinen 8 momentti siirtyy 9 momentiksi, seuraavasti:

15 §

Tulotietoja koskeva sivullisen yleinen tiedonantovelvollisuus

Poiketen siitä, mitä 1 momentissa säädetään, enintään 100 euron arvoiset kilpailupalkinnot on ilmoitettava vain, jos palkinnon antaminen liittyy työ- tai palvelussuhteeseen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Ennen lain voimaantuloa annettuihin palkintoihin sovelletaan kuitenkin tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2019 vp

Helsingissä 4.12.2019

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Johannes Koskinen sd
varapuheenjohtaja Esko Kiviranta kesk
jäsen Timo Heinonen kok
jäsen Anneli Kiljunen sd (osittain)
jäsen Jari Koskela ps
jäsen Elina Lepomäki kok
jäsen Raimo Piirainen sd
jäsen Jussi Saramo vas
jäsen Sari Sarkomaa kok
jäsen Sami Savio ps
jäsen Iris Suomela vihr (osittain)
jäsen Pia Viitanen sd
jäsen Ville Vähämäki ps
varajäsen Markku Eestilä kok
varajäsen Eeva-Johanna Eloranta sd (osittain)
varajäsen Mari Holopainen vihr (osittain)
varajäsen Merja Kyllönen vas
varajäsen Antero Laukkanen kd
varajäsen Riitta Mäkinen sd
varajäsen Lulu Ranne ps

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Ilkka Lahti